

RAMAZAN'IN ARDINDAN...*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ihsânı, ikrâmı cümlenizin üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri, Ramazan'dan ayrıldığımız, bayrama erdiğimiz şu günde, cümlemizi mağfûrîn zümresine dahil eylesin... Rahmetine erdirdiği bahtiyarların cümlesine bizleri de katsın...

a. Ramazan'dan İstifade Edemeyen Kimse

Peygamber SAS Hazretleri Ramazan ayını medhederken, bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:¹

فَإِنَّ الشَّقِيَّ، مَنْ حَرَّمَ فِيهِ رَحْمَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(طب. عن عبادة بن الصامت)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.271, no:2238; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.749, no:23691, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.344, no:4783; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.158, no:255; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.60, no:1490.

(*Feinne's-şakıyye men harume fîhî rahmetu'llâhi azze ve celle*) “Şakî olan kimse, bu ayda Allah'ın rahmetinden mahrum kalan kimsedir. Bu ayda Allah'ın rahmetine erememiş olan kimse, gerçekten bedbaht, kötü, berbat bir insan demektir.”

Bu öyle bir mübarek aydır ki, öyle bereket ve hayır ayıdır ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri bu ayda rahmetini indirir, hatâları günahları affeder, duaları kabul eder. Kulların ibadetlerdeki yarışmasına, gayretine bakıp da, meleklerine: “—Bakın, benim kullarım nasıl ibadet ve tâate koşuşturuyorlar, gayret ediyorlar!” diye öğünür. Bu ayda bu kadar rahmet kapıları açılmışken, göğün kapıları açılmışken, melekler bile kullara tevbe ve istiğfar ederken, şeytanlar bağlanmışken, bu kadar hayır imkânları varken, bunlardan istifade edememiş olan kimse hakîkaten, gerçekten şakîdir. Eşkiyâdandır yâni... Asıl eşkiyâ o kimsedir ki, bu ayın hayrından, bereketinden istifade edememiştir. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi o zümreden etmesin... Allah-u Teâlâ Hazretleri, bu ayın içindeki cûşa gelen rahmetinden, mağfiretinden cümlemizi hissemend ü hissedâr eylesin...

b. Oruçlunun Mükâfâtları

İçinde bin aydan daha hayırlı bir gecenin de bulunduğu bir ay geçirdik. Oruçlar tuttuk, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rasûlü Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde orucu şöyle medhetmiş:²

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.368, no:7749; Taberânî, *Mu'cemü'sSağîr*, c.II, s.92, no:840; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III,

مَا مِنْ عَبْدٍ أَصْبَحَ صَائِمًا إِلَّا فِ تَحْتِ لَهُ أَبْوَابُ
السَّمَاءِ، وَسَبَّحَتْ

أَعْضَاؤُهُ، وَاسْتَغْفَرَ لَهُ أَهْلُ السَّمَاءِ الدُّنْيَا إِلَى أَنْ
تَوَارَى بِالْحِجَابِ.

فَإِنْ صَلَّى رَكْعَةً أَوْ رَكْعَتَيْنِ أَضَاءَتْ لَهُ السَّمَوَاتِ
ن وَرَأَوْا لَنْ أَرْوَاهُ

مِنَ الْحِجَابِ وَالْعَيْنِ: اللَّهُ مَّ اقْبِضْهُ إِلَيْنَا، فَقَدْ
اشْتَقْنَا إِلَى رُؤْيَيْهِ. وَإِنْ

هَلَّلَ أَوْ سَبَّحَ أَوْ كَبَّرَ، تَلْقَاهُ سَبْعَ وَنَ أَلْفَ مَلَكٍ
يَكْتُبُونَ ثَوَابَهَا إِلَيْ

أَنْ تَوَارَى بِالْحِجَابِ

(عد. قط. في الأفراد، هب. عن عائشة)

RE. 386/3 (*Mâ min abdin asbaha saïmen*)
“Hiçbir kul yoktur ki, sabaha oruçlu çıksın...”

s.299, no:3591; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.101, no:410;
İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.123, no:330; İbnü'l-Cevzî,
el-İlelü'l-Mütenâhiyye, c.II, s.546, no:897; Hz. Aişe RA'dan. *Ken-
zü'l-Ummâl*, c.VIII, s.720, no:23630.

Bu oruç, bizim Ramazan'da tuttuğumuz farz oruca da şâmildir, sair zamanlarda tuttuğumuz nafile oruçlara da —Allâh-u a'lem— şâmildir. “Sabaha oruçlu çıkan hiçbir kul yoktur ki, (*illâ fütihat lehû ebvâbü's-semâ'*) ona göğün kapıları açılmasın!” Allah-u Teâlâ Hazretleri onun için, ortadan mânevî mânileri kaldırır. Duaların göğeye yükselmesine mâni olan sebepler vardır, göğün kapıları vardır; oradan geçemez. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri göğün kapılarını o oruçlu için açar.

(*Ve sebbehât a'dâuhû*) “Oruçlunun bütün a'zâsı tesbih eder ve o ecri kazanır. (*Ve'stağfera lehû ehlü's-semâi'd-dünyâ ilâ en tevârâ bi'l-hicâb*) Akşam oluncaya kadar, güneş örtünün arkasına gizleninceye kadar, güneş batıncaya kadar gökteki varlıkların hepsi, gök ehli oruçlu için tevbe istiğfar eder.”

(*Fein sallâ rek'aten ev rek'ateyni*) “Bir-iki rekât namaz kılsa oruçlu, (*edâet lehü's-semâvâti nûrâ*) gökler onun için nur saçarlar. (*Ve kulne ezvâcühû mine'l-hûri'l-iyin*) Onun cennetteki nasîbi olan hûrileri derler ki: (*Allâhümme akbidhu ileynâ*) ‘Yâ Rabbi, onu bize nasib et! Gelsin bize... (*Fekad işteknâ ilâ ru'yetihî*) Biz o oruçlunun görmesine müştak olduk.’ derler.

(*Ve in hellele ev sebbehâ ev kebbera, telkâhu seb'ûne elfe melekin yektübûne sevâbehâ ilâ en tevârâ bil hicâb*) Eğer ‘Lâ ilâhe illâ'llâh’ derse, ‘Sübhâna'llâh’ derse, tekbir getirirse, ‘Allahu ekber’ derse; ona yetmiş bin melek gelir, karşılar ve onun sevabını güneş batıncaya kadar yazar dururlar.” Böyle bir mübarek ibadet ayını

geçirdik. Hadis-i şerifi Hazret-i Aişe Vâlidemiz nakledivermiş.

c. Burnu Yerde Sürünecek Üç Kimse

Peygamber SAS Hazretleri Ebû Hüreyre RA'ın bize bildirdiğine göre, buyurmuş ki:³

رَغِمَ أَنْفَ رَجُلٍ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ ، فَلَمْ يَصَلِّ عَلَيَّ ؛
وَرَغِمَ أَنْفَ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانَ ، ثُمَّ انْسَلَخَ
قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ ؛ وَرَغِمَ أَنْفَ رَجُلٍ

أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبَوَاهُ الْكِبَرَ ، فَلَمْ يَدْخُلْهُ الْجَنَّةَ

(ت. حسن غريب، حب. ك. عن أبي هريرة)

RE. 291/5 (*Rağime enfü racülün zekertü indehû felem yusallî aleyye*) “Yanında benim adım anılmış olup da, bana salât getirmemiş olan kulun, burnu yerlere sürtsün!..”

Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû biihsânin salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzimeyni ilâ yevmid dîn...

Peygamber Efendimiz'in adı her anıldıkça, ona salât ü selâm getirmemiz lâzım! Çünkü, dinimizin direği Rasûlüllah'a muhabbet üzerine

³ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.455, no:3468; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.254, no:7444; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.437, no:8465; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.489, no:2148; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.136, no:12755.

kurulmuştur. Yâni, Peygamber Efendimiz'e sevgi ve muhabbet olmadan, bağlılık olmadan, sünnetine sarılma olmadan, insanın bir mertebe kazanması, bir merhale kat etmesi mümkün değildir. Aynı şekilde, tasavvufta ilerleme de tıpkı bunun gibidir, şeyhine muhabbetle olur.

Hadis-i şerifin devamında deniliyor ki:

وَرَغِمَ أَنْفَ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانَ، ثُمَّ انْسَلَخَ
قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ؛

(*Ve rağime enfü racülün de hale aleyhi ramadân, sümme'nseleha kable en yuğfera lehû*) Yine buyurmuş ki Peygamber Efendimiz: “O adamcağızın, zavallının burnu yerlere sürtsün ki, Ramazan ayı ona gelmiştir de, sonra çıkıp gitmiştir; fakat kendisine mağfiret olunmamıştır. Yâni, Allah'ın rahmetini, mağfiretini kazanamamış olan adamın burnu yerlere sürttü, veya sürtsün!” Dua da olabilir. Zâten perişanlığa uğramış kendisi... Hali ifade de olabilir. Yâni, yazıklar olmuştur, Ramazanın hayrından istifade edemeyen kimseye... Burnu yerlere sürtmüştür, mahvolmuştur o insan...

وَرَغِمَ أَنْفَ رَجُلٍ أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبْوَاهُ الْكِبَرِ، فَلَمْ ي
دُخِلَاهُ الْجَنَّةَ.

(*Ve rağime enfü racülün edreke indehû ebevâhü'l-kibera felem yüdhilâhü'l-cennete*) “O adamın da burnu yerlere sürtsün veya

sürtmüştür ki, (*edreke indehû ebevâhü'l-kibera*) ana babası onun yanında yaşamışlardır, yaşlanmışlardır, yaşlılığa ermişlerdir de; (*felem yüdhilâhü'l-cennete*) o çocuk, anne babası sağ iken onlara hizmet edip de cenneti kazanamamıştır.”

Burada tabii, hem Ramazanın ne kadar kıymetli olduğunu anladık bu hadis-i şeriften... Hem de Peygamber SAS Efendimiz'e muhabbetin, salât ü selâm getirmenin ve ana babaya hürmet ve hizmet etmenin ne kadar sevablı olduğunu anlamış olduk.

Bildiğiniz gibi, hadis-i şeriflerin çoğunda bize belirtilmiş olduğu gibi, hac daha önceki hac ile aradaki günahların affına sebeptir. Ramazan, daha önceki Ramazan'la arada işlenmiş günahların affına mağfiretine sebeptir. Önceki Ramazan'dan bu Ramazana kadar işlediğimiz günahlar, bu Ramazan'da affolunuyor. Bütün senenin günahları affolunuyor. Cuma da bir önceki cuma ile aradaki günahların affına sebeptir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rahmeti bu kadar geniştir. Yoksa, bu kadar günahla, kusurla, kabahatle insanın cennete girmeğe imkânı mı olurdu!.. Bu kadar affettirici şeyler oluyor da, ondan dolayı insan böyle cennete, cemâle eriyor.

d. Ramazan Orucunu Tutup da Ölen Kimse

Bir başka hadis-i şerifte Peygamber SAS

Hazretleri buyurmuş ki:⁴

مَنْ حَجَّ وَاعْتَمَرَ فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ،
وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثَمَّ

مَاتَ دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ غَزَا فَمَاتَ مِنْ سَنَتِهِ
دَخَلَ الْجَنَّةَ

(الديلمى عن أبى سعيد)

RE. 417/1 (*Men hacce va'temara femâte min senetihî dehale'l-cenneh*) “Kim hac veya umre yapar da, o senesinde ölürse cennete girer.” Çünkü hacca gitti, umreye gitti, temizlendi, paklendi. O sene içinde ölürse, cennete girer.

(*Ve men sâme ramadâne sümme mâte dehale'l-cenneh*) “Kim Ramazan orucunu tutar da ölürse, cennete girer.”

(*Ve men gazâ femâte min senetihî dehale'l-cenneh.*) “Kim gazâyâ giderse, cihada giderse ve o senesinde ölürse, cennete girer.” Ramazan ayı orucu böyle kıymetli bir oruçtur.

Yine hadis-i şeriflerden; Ramazan geldi geçti ama, bundan sonrakiler için ibret olsun diye, hatırdâ şimdi daha iyi kalır diye söylüyorum:⁵

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.15, no:11846.

⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.55, no:11541; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.219, no:3433; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.322, no:1058; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.310, no:3623; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8288; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.180; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*,

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، فَعَرَفَ ح د وَدَهُ، وَيَتَحَفَّظُ مِمَّا
يَنْبَغِي أَنْ يَتَحَفَّظَ مِنْهُ، كَفَّرَ مَا قَبْلَهُ

(حم.ع.حب.حل.هب.ق.ض.عن أبي سعيد)

RE. 426/2 (*Men sàme ramadàne fearafa hudûdehû ve yetehaffezu mimmâ yenbağî en yetehaffaza minhü küffira mâ kablehû*) “Kim Ramazan orucunu tutarsa, ama sınırlarını kollarsa, hudutlarına tecâvüz etmezse; Ramazan orucunun hakkını verip de yasaklarına tecâvüz etmezse, ayak basmazsa ve orucun sakınılması gereken şeylerinden de sakınırsa, eski günahları affolunur.” Demek ki, orucun şartlarına riayet edecek idi oruçlu... Şartları vardı ve korunması gereken şeylerini koruyacaktı, orucun ahkâmına riayet edecekti. O ahkâm nedir, oradan şöyle bir küçük kapı açıvereyim!

e. Orucun Sevabını Kaçırtan Beş Şey

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:⁶

خَمْسٌ يَفْطُرُنَ الصَّائِمَ: الْكُذِبُ، وَالْغِيْبَةُ،
وَالنَّمِيمَةُ، وَالنَّظْرَ بِالشَّهْوَةِ، وَالْيَمِينُ الْكَاذِبَةَ
(الدَّيْلَمِيُّ عَنِ أَنَسٍ)

c.VIII, s.392, no:4496; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

⁶ İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.86, no:347; Deylemî, *Müsne-dü'l-Firdevs*,

c.II, s.197, no:2979; İbn-i Ebî Hâtim, *İlel*, c.I, s.258, no:766; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.752, no:23813 ve s.795, no:23820; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.318, no:11993; RE. 279/7.

RE. 279/7 (*Hamsün yuftırne's-sàim:*) “Beş şey oruçlunun orucunun, sanki yemek yemiş de bozmuş gibi sevabını giderir. Beş şey:

1. (*El-kezibü*) Yalan... Yalan söyledi mi, gitti sevabı...

2. (*Ve'l-gıybetü*) Gıybet... Başkasının arkasından velev haklı bir kusuru da olsa onu söylemek, onun hoşlanmayacağı şeyleri arkasından konuşmak...

3. (*Ve'n-nemîmetü*) Söz taşımak, onun sözünü buna, ötekisinin sözünü berikisine naklederek, koğuculuk yaparak ara bozmak...

4. (*Ve'n-nazaru bi'ş-şehveti*) Şehvet ile bakmak...

5. (*Ve'l-yemînü'l-kâzibeh*) Yalan yere yemin etmek...” Millet alışmış, en küçük şeylerden yemin etmeğe; “Vallâhi... Billâhi... Tallâhi...” diye yemin ediveriyor. Halbuki orucun sevabını gideriyor.

f. Ramazan'da İ'tikâfın Sevabı

Oruç tutan kimsenin nefesine hakim olması gerekiyordu, ahlâkını güzel yapması gerekiyordu, dilini tutması gerekiyordu. Öyle o şartlarına riayet etmiş olduğu takdirde, oruç ona eski günahlarını affettirecek, rağmet-i ilâhîye, mağfiret-i Rahmân'a erdirecekti.

Hele hele Ramazan ayının içinde, son on gününde, bin aydan daha hayırlı bir gecenin olduğu hadislerde bildirilmiş. Kadir gecesinin olduğu biliniyor. Zamanı saklanmış ama, “Son on gününde arayın!” demiş Peygamber SAS

Efendimiz... Kendisi de bize nümûne olsun diye Ramazan'ın son on gününde evinden çıkmış, mescide gelmiş, mescide yerleşmiş. Mescidde yatmış, kalkmış, yemiş, uyumuş, uyanmış, ibadet etmiş. Çünkü hadis-i şerifte geçer ki, "Bir kul namazı beklediği müddetçe namazdadır."

Şimdi biz oturduk burada, bekliyoruz. Ne yapıyoruz?.. Tıpkı oturup kalkıp rükûsuyla, secdesiyle namaz kılıyormuşuz gibi huzurdayız şu anda... O ecri kazanıyoruz, çünkü bayram namazını bekliyoruz, vakti gelsin diye bekliyoruz. Mescidde iken insan bir namazı beklerken, namazda gibi oluyor, namaz kılıyor gibi oluyor.

İşte i'tikâfa giren insan da ister namaz kılsın, ister kılmasın; ister uyusun, ister tesbih çeksin, Kur'an okusun, ibadet etsin hepsi bir... O mescidde olduğu müddetçe büyük ecirlere eriyor i'tikâf eden kimse...

Onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:⁷

اعْتِكَافِ عَشْرِ فِي رَمَضَانَ، كَحَجَّتَيْنِ وَعِ مَرَّتَيْنِ

(طب. عن علي بن حسين عن أبيه)

RE. 74/1 (*İ'tikâfu aşrin fî ramadân, kehacceteyni ve umreteyni*) O kadar büyük ki sevabı, Allah bu sene kaçıranlara bir dahaki sene nasib eylesin... Bu buyruğu tutanlara, yapanlara da ecr-i cezîl, sevab-ı kesîr ihsân

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.128, no:2888; Hz. Hüseyin RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.864, no:24008; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.404, no:5025.

eylesin... Ramazanın sonunda i'tikâf edenlere bu müjdeyi yazmadan geçemedim, hadisleri karıştırırken: “Ramazanın son on gününde i'tikâf edenlere iki hac ve iki umre sevabı vardır.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz... Bir hac değil, (*hacceteyni ve umreteyni*) iki hac ve iki umre!..

Ne mutlu Allah'ın yolunda yürüyenlere, öyle o ibadetleri ihyâ edip Peygamberimiz'in sünnetine tâbî olanlara!..

g. Şevval'de Altı Gün Oruç Tutmanın Sevabı

Bir de şu anda biliyorsunuz Ramazan bitti, bayramın birinci günündeyiz. Biraz sonra bayram namazını kılacağız. Şevval ayıdır bu ay... Arabî aylardan Ramazan ayından sonra gelen ay, Şevval ayıdır. Bu hususta hadis-i şerifler vardır. Buyuruluyor ki:⁸

⁸ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.822, no:1164; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.132, no:759; İbni Mâce, *Sünen*, c.I, s.547, no:1716; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.417, no:23580; Taberânî, *Mu'cemü'l-Ke-bîr*, c.IV, s.134, no:3902; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.49, no:4640; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.347, no:3730; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8214; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.163; Abdü'rRezzak, *Musannef*, c.IV, s.315, no:7918; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.188, no:380; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.321, no:1944; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.98, no:178; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.272; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.168, no:2696; İbni Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1142; Hatîb-i Bağdâdî, *Tâ-rih-i Bağdad*, c.III, s.57, no:1002; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.284, no:4207; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.308, no:14341; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8215; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.326, no:1949; Hâris, *Müsned*, c.II, s.25, no:331; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.113; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، وَأَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ ، كَانَ كَصَوْمِ الدَّهْرِ

(ط. حم. م. د. ن. ت. ه. حب. عن أبي أيوب؛ بر. هب. عن ثوبان)

RE. 425/11 (*Men sâme ramadâne*) “Kim Ramazan orucunu tutarsa, (*ve etbeahû sitten min şevvâl*) bunun arkasına Şevval ayından altı günü de eklerse, (*kâne kesavmi'd-dehr*) bütün zamanını, ömrünü, senesini oruç tutarak geçirmiş gibi sevap alır.”

Peşpeşe de olur, ayrı ayrı da olur; yâni peşpeşe olma mecburiyeti de yoktur. Bugün hariç, bayramın ilk günü oruç tutmak yasaktır. Bayram edeceğiz, sevinç günüdür. Sonra tutulacak.

Şöyle izah ediyorlar ki: Ramazan otuz gün... Bire on olduğuna göre sevabı, üçyüz gün... Altı da burdan, o da altmış gün... Sanki 360 gün, bütün sene oruçluymuş gibi ecir kazanıyor insan... İnşaallah bu şevval orucunu da turalım!..

Bu hususta Ahmed ibn-i Hanbel Hazretleri'nin kitabında hadis var, Müslim'in meşhur sahih kitabında var, Ebû Dâvud'da var, Neseî'de var, Tirmizî'de var, İbn-i Mâce de var, İbn-i Hibbân'da var... Hem de râvisi Ebû Eyyûb diyor. Allahu a'lem, bu bizim beldemizin medâr-ı iftihârı, başımızın tâcı Ebû Eyyûb e'l-Ensârî

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.398, no:3645; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III; s.349, no:3735; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.278, no:485; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.745, no:23680 ve 23681; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.425, no:5103; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.460, no:22614.

Hazretleri'dir râvisi...

Bu orucu tutalım!.. Bu kadar sağlam hadis kaynaklarında bu oruç zikredilmiş. Hani:

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ. وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ

(الانشراح: ۸-۷)

(*Feizâ ferağte fensab. Ve ilâ rabbike ferğab.*)

Şöyle bir rahatladı mı, yeniden bir atılım yapacak müslüman... Öyle gevşemek yok, tekrar hamle yapacak!.. Çünkü içinde muhabbet var, sevgi var; onu tutmaz, boş durdurmaz olduğu yerde...

Ramazan bitti, şevval orucunu tutarız. Bir dahaki Ramazanı şevk ile bekleriz. İnşâallah, Allah o Ramazan'a muhabbetimizden, şevkimizden, arzumuzdan; o oruca olan muhabbetimizden dolayı senemizi de oruçlu gibi sayar. Mâdem namazı beklerken insan camide, namazlı gibi sayılıyormuş; eh Allah'ın fazlu kereminden de umulur ki, Ramazan'ı sevene de bütün sene oruçlu gibi Allah ecir verir.

h. Ramazan'daki Güzel Halinizi Devam Ettirin!

Muhterem kardeşlerim!.. İşte böyle bir mübarek, kıymetli ayı geçirdik. Tabii, insan ne yapacağını şaşırıyor. Ben şahsen şaşırdım kaldım: Ramazan'ın gittiğine ağlasam mı, bayramın geldiğine sevinsem mi; ne yapacağımı şaşırdım. Amma, Allah-u Teâlâ Hazretleri bayram tayin etmiş. Ramazan gidiyor ama, Allah nice Ramazanlara sıhhatle, afiyetle eriştirsin...

Bu Ramazanın içinde kazandığımız güzel sıfatları, bundan sonraki günlerde korumak en mühim iş oluyor.

Şimdi, Ramazan'da nasıldık?.. Bir kere sahura kalkıyorduk, uykumuzu bölebiliyorduk. Bu uykuyu bölmeye alışalım!.. O sahur vaktinde yine kalkalım, iki rekât namaz kılalım, ondan sonra yatalım!.. Sahur vakti, —yâni seher vakti, Arapça ifadesiyle— duaların kabul olduğu zamandır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin semâ-i dünyaya nüzul eyleyip de, kullarına kendisinin dâvet ettiği, hitab ettiği bir zamandır ki:

“—Ey kullarım! İçinizde benden bir şey isteyen varsa istesin, istediğini vereceğim!” dediği zamandır. “Dua eden yok mu, duasına icabet edeceğim!” dediği zamandır. “Mağfiret isteyen yok mu, mağfiret edeceğim!” dediği zamandır.

O zamana, işte bir ay kalktınız kalktınız, alıştınız. Hadi bakalım bu bir aylık alışkanlığınızı görelim, bundan sonra da seher vaktinde elektrikleriniz yanık olacak! Göreceğiz ki, “Tamam, hacı efendi kalkmış, seher vaktinde Teheccüd namazını kılıyor... Duasını, istiğfarını yapıyor.” diye... Bu alışkanlığı koruyalım; bir...

İkincisi: Oruç tuttuk. Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiyeleri vardı oruçta; demin de bir nebze okudum: Gıybet etmeyeceğiz, dedikodu etmeyeceğiz, gözümüzle harama bakmayacağız, yalan yere yemin etmeyeceğiz... vs. Hattâ birisi gelse bize, çatsa; omuz vurur, çatar, kavga arar, bağırır... Siz arabada olursunuz, sizin kullandığınız arabaya bağırır...

Hani Allah'ın edebli edepsiz çeşit çeşit kulları var, koca şehir... Dünyada her çeşit insan var... Oruçlu ne diyecek kendisine birisi çattığı zaman?.. “Ben oruçluyum!.. Ben oruçluyum!..” diyecek, yâni uymayacak ona...

“—Vay sen misin bana çatan?.. Benim senden aşağı kalır bir yanıml yok; sen bana çatarsan, ben de senin hakkından gelirim!” diyebilir ama, Peygamber Efendimiz öyle demeyi doğru bulmamış. Diyor ki:

“—Birisi gelip ona küfrederse, ağır söz söylerse, çatarsa bile ‘Tevbe yâ Rabbi... Ben sana uymam, ben oruçluyum, ben oruçluyum!..’ diyecek.”

Bu zor bir şeydir. “Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne ibadet halinde olduğum için sana uymayacağım, senin sözüne karşılık vermeyeceğim, seninle kavga etmeyeceğim!” diyor, tutuyor kendisini... İşte bu tutma halini devam ettireceğiz yine... Ramazan'da edindik ya bu alışkanlığı...

Efendim, Ramazan'da sigarayı bıraktık ya, Ramazan'dan sonra da içmeyeceğiz. Ramazan'da birisi bizi kızdırdığı zaman, “*Fesühânallah... Tebârekellâhu ahsenü'l-hâlikîn... Lâ ilâhe illallah... Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh...*” dedik de hani uymadık ya, sabrettik, kendimizi tuttuk ya; bu güzel hali Ramazan'dan sonra korumak en mühim işimiz şimdi bizim... Şu günden itibaren en mühim işimiz!..

Ramazan gitti, ibadet bitti değil... “Ramazan'da ibadet ettik;

Ramazan gitti, şimdi tamam... Dosdoğru yazlığa, dosdoğru plaja, dosdoğru zevke, sefâyâ,

eğlenceye... Ramazan'da yapamadığımız yasak bütün işler birikti, aman onları yapmağa koşalım!” diye düşünürse insan, bilsin ki –Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifiyle sabittir– onun Ramazanını Allah kabul etmemiştir. Çünkü, Ramazan ibadetlerinin kabulünün alâmeti, insanın Ramazan'dan sonra güzel halinin devam etmesidir. Buna dikkat edin!.. Ramazan'daki halimizi devam ettirmek en mühim iş oluyor.

Önümüz tatildir. Şimdi Ramazan'dan sonra herkes arabasına atlayacak, veyahut otobüsten biletini alacak, kalkacak köyüne gidecek veyahut akrabasını, büyüklerini ziyarete gidecek; mektep de tatil olduğu için bir ay, iki ay kalacak. Tamam, bu güzel tatilde fırsattan istifade, bu Ramazan'da öğrendiğimiz şeylerle ve Ramazan'da aldığımız aşk ile, muhabbet ile; Ramazan'da dinimize bağlılığımız arttı, içimiz şenlendi ya, çoluk çocuğumuza bunu öğreteceğiz.

Şöyle çocukların, torunların arasında bulunuyorum, bakıyorum; çocuklarımızın çok terbiyeye ihtiyacı var, çok eksikleri var... Oturuyoruz yanında çocuklarımızın... Ben dahil, siz dahil öyle yapmayacağız; çocuklarımızı etrafımıza toplayacağız. Birazcık bir zaman bulduk mu:

“–Çocuklar gelin, birkaç hadis okuyalım!.. Şu hadisleri birbirimize bir anlatalım!.. Sen ne anladın bakalım benim söylediğimden, bana bir tekrar et!.. Hanım sen söyle bakalım!..” diyelim.

“–Mutfakta işim var!..”

Birazcık böyle bir şey oldu mu, öyle diyorlar.
Yâni:

لِكُلِّ شَيْءٍ مَّانِعٌ وَلِلْعِلْمِ مَوَانِعُ

(Li-küllü şey'in mâniun ve li'l-ilmî mevâniun)
“Her şeyin mânisi var ama, ilim öğrenmeğe kalktığın zaman gökten mâniler dolu gibi yağıyor.” Çeşitli mâniler...

“—Hanım otur şuraya, biraz ibadet, dua, tesbih, bilmem ne... Dinimizin bilgisini size öğreteyim, nakledeyim!” diyorsun;

“—Ütü yapılacak, mutfakta iş var...”

“—Sen onların bırak hepsini!.. Şimdi şu saat bizim dinî bilgileri öğrenme saatimiz...” diyelim.

Böyle bir program yapalım, prensip sahibi insan olalım, intizamlı insan olalım!.. Biz çocuklarımızı iyi yetiştirdiğimiz zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri defter-i âmâlimizi kapattırmayacak.

Ölüp gideceğiz ya hepimiz... Geçen sene aramızda olanların bir kısmı yok... Önümüzdeki sene Ramazan'a biz ya yetişeceğiz, ya yetişmeyeceğiz. Allah iman ile göçmeyi nasib eylesin... Arkamızdan defterimizi onlar çalıştıracak. O çocuklarımız olmasa, bizim halimiz ne olur?..

Onlar bizim arkamızdan dua edecekler, hayır yapacaklar, Kur'an okutacaklar, hatim indirtecekler, sadaka verecekler... Kendileri

namaz kılacaklar, Kur'an okuyacaklar, tesbih çekecekler, hacca gidecekler... Allah bizim defterimize sevab yazacak, onları güzel yetiştirirsek...

Aman bu tatilden istifade ederek, şu Ramazan'dan aldığımız hızla... Hani bir insanın arabasını arkasından itiverirlerse, bir müddet gider. Bu Ramazan'da aldığımız hızla, inşaallah o hızı kaybetmeden, kendimiz de gayret ederek, çoluk çocuğumuzla İslâmiyet'i güzelce yaşamağa devam edelim ve öğretmeye gayret edelim!..

Bir şey daha benim zihnime geli geliveriyor: Şimdi ben oruçla ilgili hadis-i şerifleri okuyunca, kendi içimde meydana geldiğine göre, tahmin ediyorum ki, sizin de içinizde meydana geldi:

“—Vah, hay Allah!.. Yine de şu Ramazanı iyi değerlendiremedik... Yine de Rabbimize lâyıkiyle ibadet edemedik... Keşke biraz daha gayret etseydim, keşke biraz daha çalışsaydım... Bak ne kadar kıymetliymiş oruçlu olmanın sevabı!..” diyor insan... Bu hadisleri okuduğu zaman böyle diyor. Bu i'tikâfla ilgili şeyi okuyunca, “Keşke ben de i'tikâfa girseymişim! İki hac ve iki umre sevabı varmış. On gün dişimi sıkardım, o sevabı alırdım.” diyor ya insan...

Ama geçti, şimdi Ramazan bitti, o imkân kalmadı. İşte buradan ömrü kıyas edeceğiz. İşte ömür de böyle geçecek...

“—Acaba ömrümün sonunda halim nice olacak?..”

Herkes pişman olacak ömrüne... Son nefeste

iyiler de pişman olacak, kötüler de pişman olacak... İyiler pişman olacak; işte bizim şimdi namaz kılan, i'tikâfa giren, oruç tutan, Kur'an okuyan müslümanların, "Ah keşke biraz daha gayret etseydim!" dediği gibi; "Hay Allah, keşke şu boş şeylerle de uğraşmasaymışım... Keşke dâimâ her anımı Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızâsı yolunda sarf etseymişim." diye ömrümüzün sonunda da duyacağımız duygu budur.

Onun için, zamanımızı iyi değerlendirelim!.. Zamanımızı boş geçirmeyelim!.. Bir anımız boş geçmesin... Ya zikredelim; kalbimizden, içimizden "Allah" diyelim, "*Lâ ilâhe illallah*" diyelim, "*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh*" diyelim, "*Sübhânallah*" diyelim, "*Elhamdü lillâh*" diyelim, "*Allâhu ekber*" diyelim!.. Hadislerde hep onlara işaret oldu, okudum. Ya ilim öğrenelim, öğretelim; ya bir hayrın peşinde koşalım!.. Ya hasta ziyaretine gidelim, ya birisinin yardımına gidelim, hizmetine gidelim!.. Ya bir büyüğümüze hürmet edelim, ya bir küçüğümüze izzet edelim, onu yetiştirmeğe gayret edelim!..

Zamanımızı boş geçirmeyelim ki, her geçen zaman için mutlaka bir hasret olacak!.. O hasretin nasıl olduğunu işte şimdiden tattınız. Ramazanın gitmesinden gördüğünüz gibi, ömrümüzün sonunda da o hasret olacak. Bu ömrü mümkün olduğu kadar rızâ-i Bârî yolunda geçirmeğe gayret edelim!..

Büyüklerimiz onun için demişler ki: "Kul zikr-i müdâm halinde olsun!" Dâimâ her anı ibadet

olsun diye zikr-i müdâm tavsiye etmişler. Meselâ, meşhur evliyâullahtan *Ma'rifetnâme* sahibi İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri var ki, kitabında yazmış, çizmiş, anlata anlata koca satırları, sayfaları doldurmuş. Gaye nedir?.. Kulu gafletten uyandırmak, zikr-i müdâm hâline getirmek... Dâimâ Hakk'ı düşünen, Hakk'ı zikreden insan haline gelmek... O zaman, her anı ibadet oluyor. Kalbi insanın alışır da dâimâ Hakk'ı zikredici olursa, o zaman her anı ibadet oluyor.

Sonra büyüklerimiz demişler ki, meselâ bizim Nakşî Tarikatı'nın prensiplerindendir: "*Hûş der dem*" Her anda aklı başında, şuurlu olacak, uyanık olacak, tetikte olacak... Asker gibi nöbette olacak müslüman... Neden?.. Asker uyumağa gelmez. Çünkü, hudutta bekliyor, karşısında düşman var... Onun uykusunu gözetler, gafletini gözetler. Gafletinden istifade edip ona zarar vermeğe gelir.

Bizim arkadaşlardan bir tanesi subay... Gitmiş askerin başına, uyumuş asker geceleyin; alıvermiş silahını elinden, gitmiş. Hiçbir şey dememiş. Asker kalktı, kendisine teslim edilmiş silah yanında yok... Ağlaya, üzüle dört dönmüş. Onu işte öyle cezâlandırmış, ondan sonra bir daha yapmasın diye... Uyumağa gelmez, gaflete gelmez.

Allah cümlemizi gaflet uykusundan uyandırırın... Dâimâ hudutta düşmanın karşısındaki asker gibi tetikte olan, gözü açık olan, silahı elinde olan, uyanık kimse eylesin...

i. Mü'minin Beş Düşmanı

Çünkü etrafımızda çeşit çeşit düşmanlar vardır. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁹

أَلْمُؤْمِنُ بَيْنَ خَمْسَ شَدَائِدٍ: مِؤْمِنٌ يَحْسُدُهُ، وَ
مِؤْمِنٌ يَبْغِيهِ، وَكَافِرٌ يَقَاتِلُهُ، وَنَفْسٌ تَنَازَعُهُ، وَ
مِؤْمِنٌ نَافِقٌ

يَبْغِيهِ، وَكَافِرٌ يَقَاتِلُهُ، وَنَفْسٌ تَنَازَعُهُ، وَ
مِؤْمِنٌ نَافِقٌ

(ابن لال عن أبان عن أنس)

RE. 231/11 (*Elmü'minü beyne hamse şedâid*)
“Müslümanın etrafında beş tane musîbeti vardır, belâsı vardır. Nedir onlar?..

1. (*Mü'minün yahsudühû*) Bir kere kendi cinsinden müslümanlardır ki, hased eder kendisine, çekişir, uğraşır. Mü'min ama, hased ediyor, kıskanıyor. O zarar verir, uğraşır, kem gözle bakar. Kıskandığı için ona bir zarar vermeğe çalışır. Ondandır bir zarar görür. Allah hasedcinin şerrinden korusun...

Hasedciyi de râzı etmek mümkün değildir, ne yapsan râzı olmaz. Çünkü, eline verdiği bir şeyle iktifâ etmez, senin elindeki çıksın diye ister. Onun için zor...

⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.176, no:6548; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.284, no:809; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.96, no:24411.

2. (*Ve münâfikun yübğizuhû*) İkinci düşmanı münafıklardır ki, yüzüne güler, arkasından kızdığı için ona zarar vermeğe çalışır. Arkasından hançerlemeğe çalışır.

“Şunun arka tarafına bir dolaşayım; şunun yüzüne güleyim güleyim de arka tarafına bir geçersen sırtının ortasına hançerimi saplayayım!” diye düşünür münâfık... Yüzüne karşı bir şey yapamaz. Çünkü, anlaşılıyor ki müslüman kuvvetli, münafık zayıf; doğrudan doğruya husûmet yapamıyor. Onun için arkasına dolaşıp gâfil zamanında onu avlamağa çalışır. O da bir düşman...

3. (*Ve kâfirun yukâtiluhû*) Kâfir de onunla savaş eder. İşte Bulgar, işte Yunan, işte Rus, işte şu, işte bu... Her yerde müslümanların başı hakîkten kendisine silah çekmiş düşmanlarla dolu... Allah onlara yardım eylesin... Şu güzel günümüzde onlara da dua edelim!.. Çünkü biz oruç tuttuk. Allah-u Teâlâ Hazretleri “İsteyin, istediğinizi ihsan edeceğim!” buyuruyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizim şu rahatımız gibi, bizim şu bayramımız gibi dünya üzerindeki bütün mü'minleri bayram ettirsin... Hepsini rahata erdirsin... İstilâya uğramış olan müslüman beldeleri düşmanlardan kurtarmayı bizlere nasib etsin... Çarpışan mücahid kardeşlerimizi mansur ve muzaffer eylesin... Dünyanın neresinde mağdur, mazlum müslüman varsa, onları gadirten, zulümden kurtarsın... Esir kardeşlerimize hürriyetlerini ihsân ve ikrâm eylesin... Müslümanları dünyanın her yerinde aziz bahtiyar eylesin... İki cihanın hayrına

erdirsin...

4. (Ve nefsün tünâziuhû) İçimizde bir nefsimiz vardır hepimizin... Bu nefis terbiyeye müsaittir, terbiye kabul eder. Yontulursa bir güzel şekil alır ama, terbiye edilmediği zaman;

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي

(يوسف: ٥٣)

(Inne'n-nefse leemmâretün bi's-sûi ilâ mâ rahime rabbî) “Nefis kötülükleri çok çok emreder, Allah’ın korudukları müstesnâ...” (Yusuf, 12/53) buyrulmuştur.

“—İç şu içkiyi, yap şu günahı, vaz geç şu iyilikten!.. Yan gel yat, namaz kılma!.. Zekâtını, sadakanı verme, paran azalır...” gibi, işi gücü müslümana kötü şeyleri emretmektir. O da bir düşmandır.

5. (Ve şeytânün yudîllühû) Bir de görünmez başka bir düşman vardır dışta... Ama hem dıştadır, hem de içte de insanın damarları içinde kanın dolaştığı gibi dolaşır. O da şeytan... O da insana vesvese verir. Kötü şeyleri telkin edip, hak yoldan çıkartmaya, cehennemlik etmeğe uğraşır. İşte bunca düşmanın arasında müslümanın sığınağı nedir?.. Sığınağı Rabbidir.

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

(النحل: ٩٩)

(*Innehû leyse lehû sultânün ale'llezîne âmenû ve alâ rabbihim yetevakkeln.*) [Gerçek şu ki, iman edip de Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) bir hakimiyeti yoktur.] (Nahl, 16/99) Rabbine tevekkül eden mü'min kula şeytanın zararı olmaz.

Böyle ibadetlerle, oruçlarla Allah-u Teâlâ Hazretleri nefsi terbiye etmeyi de nasib eder müslümana... Bakın, bir Ramazan boyunca çok şeyleri öğrendik, nefsimizi tutmayı öğrendik. Nefis de böyle terbiye olur. Kâfir, münâfık, hasedci vs. hepsine karşı da, “*Hasbuna'llâhi ve ni'mel vekîl*” deriz. Yâni ne kadar düşman olursa olsun, insan Allah'a kul olunca, Allah'a dayanınca, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona dünya ve ahiretin hayırlarını ihsan eder. Allah bizi kendisine hakîkaten, can ü gönülden, çok kuvvetli bir tarzda inanmış olan hakîkî mü'minlerden eylesin... Kalbimizi imân-ı kâmil ile doldursun... Şeksiz yakîn-i sâdık ile doldursun... Peygamber Efendimiz'e muhabbetle, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne saygı ve muhabbetle doldursun kalbimizi... Yolundan ayırmasın... Kendisine hakkıyla tevekkül eden bahtiyarlardan eylesin ki;

ان الله يحبُّ المتوكلين

(آل عمران: ١٥٩)

(*Inna'llâhe yuhibbü'l-mütevekkilîn*) “Allah tevekkül eden kullarını sever.” buyuruyor. (Âl-i İmran: 159)

j. İmanın Tadını Bulduran Üç Şey

Bir de meşhur hadis-i şerifi hatırlatıvereyim size ki, hadis kitabını açtığım zaman, size okuyacağım hadislerin arasında o vardı. Ama zaman dolduğu için, belki öteki hadisleri okumağa vakit bulamam.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁰

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ: أَنْ يَكُونَ
وَنَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُ مَا، وَأَنْ
يَحِبَّ الْمَرْءَ لَا يَحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ، وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعْ
وَدَفِي الْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ
يَلْقَى فِي النَّارِ

(بخ.م.ن.حم.عن أنس)

(*Selâsün men künne fîhi vecede halâvete'l-îmân*) “Üç şey vardır ki, bu üç şey kimin içinde bulunursa, o imanın tadını duyar. Di- mağrı imanın lezzetiyle dolar, imanın ne ka- dar hoş bir şey olduğunu bilir. Mü'min-i kâ- mil olur, kimse onu yolundan çeviremez. Şen şatır, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yo-

¹⁰ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.35, no:20; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.151, no:60; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.170, no:4902; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.248, no:13617; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.474, no:238; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.34, no:1149; Bey- hakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.235, no:1623; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.527, no:11719; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.440, no:3142; Taberânî, *Müsnedü's- Şâmiyyîn*, c.III, s.308, no:2349; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.31, no:30; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

lunda güle oynaya tatlı ibadet eder. Nedir?..

1. (*En yekûna'llàhu ve rasûlühû ehabbü ileyhi mimmâ sivâhümâ*) “Allah ve Rasûlü ona, gayrısı olan her şeyden daha sevimli gelmek...” Yâni, biz önce Allah'ı ve Rasûlüllah'ı seveceğiz, ötekilerin hepsi solda sıfır kalacak. Allah ve Rasûlü en sevgili gelirse insana; bir...

Bu da tabii, onlara değer vermemekle, onları gönlünden silmekle, çıkartıp atmamakla olur. Mal sevgisi, mülk sevgisi, evlat sevgisi, mevkî sevgisi, makam sevgisi... İnsanların alkışı, beğenmesi, istemesi... Bunların hepsini gözünden silecek insan; Allah'a ve Rasûlüllah'a bağlanacak.

2. (*Ve en yuhibbe'l-mer'e lâ yuhibbuhû illâ lillâh*) “Müslüman kardeşlerini sevecek ama, sırf Allah için sevecek...” Kaşı gözü, malı mülkü için değil, Allah rızâsı için...

İşte bu sevgiyi de öğrenmemiz lâzım!.. Zâten bayram, sevgi muhabbetin cûşa geldiği bir zaman demektir. İçimizde birbirimize karşı kötü duygular, hisler varsa, onları söküp atalım!.. Bayramın hürmetine gıllü gıştan, kibirden, hasedden, ücubdan, kızgınlıktan, kırgınlıktan, kinden kalbimizi pâk eyleyelim!.. Allah rızâsı için birbirimizi sevelim!.. Bu sevmeyi tahakkuk ettiremedikçe, yine kemâlâta ermesi mümkün değil insanın... Birbirimizi mutlaka öyle seveceğiz.

Yâni camiye geliyoruz, namaz kılıyoruz, omuz omuza veriyoruz saflarda ama, kalblerimiz istediğimiz kadar birbirine ısınmış değil... Bir kardeş muhabbeti içinde, samîmiyeti içinde

candan birbirimize sarılmış olsak, çok daha başka türlü olur. Allah o muhabbeti ihsan eylesin...

3. (*Ve en yekrehe en yeûde fi'l-küfri ba'de iz enkazehu'llàhu kemâ yekrehu en yülkà fi'n-nâr.*) Allah kendisini kurtarmış olduktan sonra, tekrar küfre düşmekten ateşe düşmekten korkar gibi korkması lâzım insanın!..

Bize tatbiki nedir bu hadis-i şerifin?.. Şimdi biz Ramazan'dan önce başka haldeydik. Ramazan'da halimizi düzelttik, bir güzel hale eriştik. Bu hale eriştikten sonra, tekrar eski halimize düşmekten, ateşe atılmaktan korkar gibi korkacağız. “Aman o ateşti o yanlış yol, gaflet yolu, cahillik yolu, dalâlet yolu, sapıklık yolu... İbadetten uzak kalma mahrumiyet yolu... Aman o yola düşmek ateşe düşmek gibi...” diye, ateşte yanmaktan korkar gibi ondan kaçınacağız, sakınacağız. Vebadan kaçır gibi kaçacağız. Bu güzel hali muhafaza etmeğe çalışacağız.

Vakit geldi. Bayram namazının vakti geldiğine göre, evlerde de çoluk çocuk hazırlanır, süslenir, yıkanır, taranır; “Babamız gelsin de, elini öpelim, bayram başlasın!” diye... Onların sevincini daha geciktirmeyelim!.. Hadisler tatlıdır amma, bayram yapmak da tatlı bir şey... Bayram namazını kılalım!.. Allah ibadetlerinizi kabul etsin...

El-fâtihah!..

(Bayram namazı kılındı. Bayramlaşmadan sonra, ayakta:)

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve

salla'lâhu alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû biihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Allâhümme innâ nes'elüke mine'l-hayri küllihî, âcilihî ve âcilihî, mâ alimnâ minhâ ve mâ lem na'lem... Ve neüzübike mine'ş-şerri küllihî, âcilihî ve âcilihî, mâ alimnâ minhâ ve mâ lem na'lem...

Allâhümme'rhamnâ...

Allâhümme'rham ümmete muhammedin rahmeten àmmeh...

Allâhümme innâ nes'elüke fevâtiha'l-hayri ve havâtimeh... Ve cevâmiahû ve evvelehû ve âhirehû ve zâhirehû ve bâtineh... Ve'dderecâtil ûlâ mine'l-cenneh...

Allah-u Teâlâ Hazretleri rahmetine, mağfiretine, rıdvânına cümlemizi nâil eylesin... Ramazan'a erdirdiği gibi Kadirlere de ermişlerden eylesin... Nice Ramazanlara sıhhat ü afiyetle kavuşmayı nasib eylesin... Zikrinde, şükründe, hüsnü ibadetinde bize yardım eyleyip tevfikını refîk eylesin...

Bayramımızı saîd eylesin... Bu bayrama eriştiği gibi, nice bayramlara sıhhat ü afiyetle erişmeyi nasîb eylesin...

Mevlâmız Ümmet-i Muhammed'e umûmen rahmet eylesin...

Kâfirlere karşı bizleri mansur ve muzaffer eylesin... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz, bilmediğimiz her çeşit hayırlarına cümlemizi – Ramazan hürmetine, Kadir hürmetine,

mübârek bayram hürmetine— erdirsin...
Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz, bilmediğimiz
her türlü şerrinden, zararından, tehlikesinden,
kötülüğünden bizleri hıfz ü himâyesinde dâim
eylesin...

İmân-ı kâmil ile ahirete göçüp, huzur-u izzetine
sevdiği râzı olduğu bir kul olarak varmayı,
cümlemize nasîb ve müyesser eylesin...

*Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve habîbihi'l-
müctebâ muhammedeni'l-mustafâ...*

[Halil Necati Coşan Efendi:]

*“— Tekabbel minnâ bi-hürmeti seyyidi'l-
mürselîn, ve bihürmeti esrârı sûreti'l-
fâtihah!..”*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
20 Haziran 1985 / 1 Şevval 1405
İskenderpaşa Camii - İSTANBUL

[Bütün HADİS SOHBETLERİ'NE PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

